

Český venkov požírají „draci“.

Jiří Hájíček o tom napsal knihu

Drak na polní cestě. To je nová kniha Jiřího Hájíčka. Drakem je v tomto případě investiční firma, která požírá venkovský statek, o nějž svádějí dva rodáci nerovný boj. Na pozadí napínavého právního, ale zejména lidského zápasu bojuje hlavní hrdina i o své soukromé štěstí a naplněný vztah. „Trend rozpouštění drobného vlastnictví potomků původních sedláků do globálního kapitálu se netýká jen zemědělství, je obecný,“ míní spisovatel, který venkovské prostředí důvěrně zná a jehož kniha vychází i na audionahrávce s hlasem Roberta Mikluše.

Jihočeský venkov a osudy jeho rodáků jsou vaše životní téma opakující se až na výjimky v každém vašem románu. Kdo nebo co bylo impulzem k „Drakovi“?

Věděl jsem už delší čas, že se podobné příběhy na venkově dějí. Takové to skupování menších zemědělských podniků ze strany velkých investičních firem. Ale nějaký čas mi trvalo, než jsem se dostal k autentickému zdroji, díky němuž jsem měl informace doslova z první ruky. Ale samozřejmě jsem si příběh trochu upravil a zjednodušil. Základní linka se týká zápasu dvou rodáků o udržení statku v místních rukou – proti velké investiční firmě. Ale celkem jsou tam příběhy tří hlavních postav, které se různě na pozadí tohoto zápasu proplétají.

Bylo obtížné dohledat k příběhu další informace, byl těžší než vaše předešlé?

Venkovské prostředí dobře znám, leccos jsem čerpal z toho, co prožívám dlouhá léta. Ale kvůli té právní a obchodní dějové lince jsem musel do terénu, za lidmi, příprava zabrala hodně času. Tohle téma nevygooglíte doma u počítače během víkendu. Takže z tohohle hlediska to byl jeden z mých těžších románů.

Je to vážně s českým venkovem ohledně skupování majetků vnějšími predátory tak zlé? De facto je to i signál, že rodáci dávají přednost bohatším kontům před rodinnou tradicí.

To je spíš otázka pro nějakého agrárního analytika nebo sociologa. Já jsem vycházel z jednoho konkrétního příběhu od člověka, který podobnou zemědělskou společnost vede. Údajně i jiné zemědělské podniky narychlo předělávají stanovy, aby obstály, protože se bojí ohrožení zvenčí. Já jsem jen

romanopisec, který se pokouší na tomhle konkrétním případě popsat ten dopad na venkovské společenství. A to, jak se drolí původní, lokální vlastnictví, které prošlo epochálními změnami v 50. letech a pak znovu po roce 1989, kdy přišly restituce. Drobné vlastnictví potomků původních sedláků se rozpouští v rámci procesu koncentrace globálního kapitálu. Myslím, že ten trend je obecný, nejen v zemědělství.

Jedním z témat je i mýjení hlavního hrdiny Tomáše s Kristýnou, protože má každý jiné představy o tom, kde a jak žít. To byla fikce, nebo jste čerpal z vlastních zkušeností?

Na příkladu hlavních figur Tomáše a Kristýny jsem chtěl narysovat střet dvou základních přístupů k životu – ten v uvořkách usedlý, tradiční na venkově, versus městský, trochu kočovný způsob života. Kdy

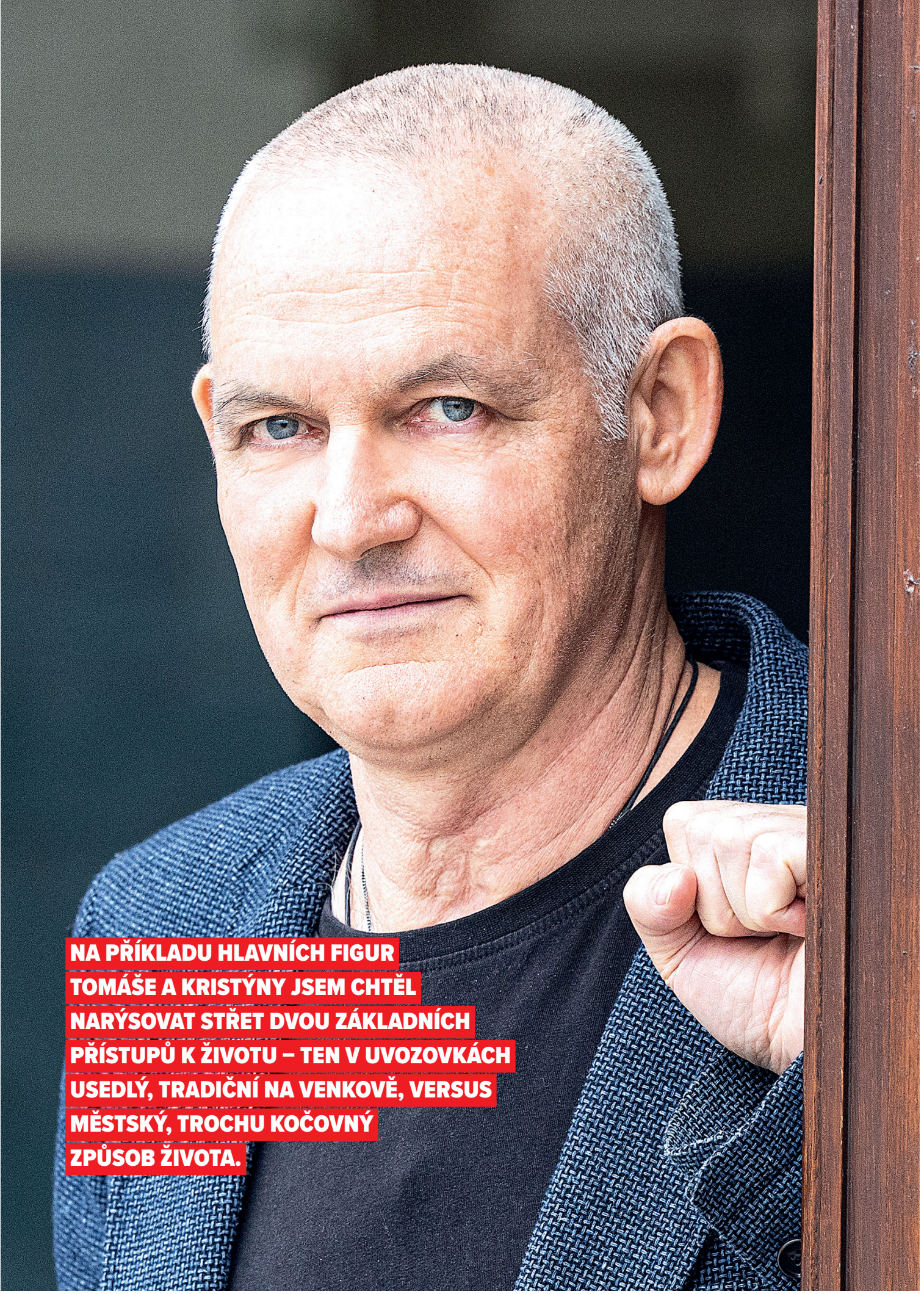
člověku vlastně moc nezáleží na tom, kde žije a kam se odstěhuje příště. Je to takové moje obligátní téma, které jsem řešil už v jiných románech – odchod z venkova a otázku, zda je možný návrat.

A je možný? Třeba pro vás?

Sám si občas pohrávám s myšlenkou, že se někdy na venkov vrátím. Zatím je ale můj života běh úplně opačný. Z vesnice na malé město a odtud do krajského města, žiju už léta v jednom činžáku v centru Budějovic. Okolnosti mého života jsou zatím takové, jaké jsou.

Románová Kristýna se zmiňuje o tom, že má na vesnici pocit, že odtud není úniku. Měl jste vy sám někdy dojem, že na vás venkovské mikroklima příliš padá?

Kristýna to tak cítí. Ale jak říká naproti tomu jiný protagonista, Tomáš – i tady se dá naplnit život a být šťastný. Otázkou

**NA PŘÍKLADU HLAVNÍCH FIGUR
TOMÁŠE A KRISTÝNY JSEM CHTĚL
NARÝSOVAT STŘET DVOU ZÁKLADNÍCH
PŘÍSTUPŮ K ŽIVOTU – TEN V UVOZOVKÁCH
USEDLÝ, TRADIČNÍ NA VENKOVĚ, VERSUS
MĚSTSKÝ, TROCHU KOČOVNÝ
ZPŮSOB ŽIVOTA.**

je, jestli by tu Kristýna opravdu dokázala být šťastná. V jejím případě navíc drhnou i rodinné vztahy. Já osobně jsem mezi těmi dvěma protipóly blíže Tomášovi.

Když tak poslouchám vyprávění některých přátel z venkova, řekla bych, že s tím souvisí i další trend – u mladých, kteří často odcházejí. Vnímáte to podobně?

Taky si to myslím. Je to zároveň i generační problém, který se opakuje s každou novou generací, která odchází od rodičů. Na vesnici je to asi jen mnohem markantnější. Někdy se mladí vrátí, jindy ne, záleží ale také

jsem původně začínal. Haiku je pro mě do jisté míry návrat k ní. Když píšete román, skládáte věty, odstavce a kapitoly. Haiku vás nutí k úspornosti, jít až k jednotlivým slovům nebo slabikám. Díky němu teď přemýšlím i u psaní románu nad každou větou.

Kdy a jak haiku píšete? Co vás inspiruje?

Posledních pár let většinou ráno, kdy mám svěží mysl. Obvykle fungují první slova, za kterými je určitá zkušenost nebo zážitek. Je to pro mě taková literární radost, třímám si tak práci s jazykem právě ve smyslu větší sevřenosti a úspornosti.

Zmiňoval jste se před naším rozhovorem, že jste v pauze mezi „Plachetnicemi“ a „Drakem“ psal scénář k minisérii.

Předpokládám, že jde o adaptaci vaší knihy, která to je?

Román Dešťová hůl. Na tři díly pro Českou televizi. Ale je to všechno teprve v běhu, vlastně na začátku.

MÁM POTŘEBU VRACET SE K MÍSTŮM, ODKUD POCHÁZEJÍ MOJI PRARODIČE NEBO KDE TEĎ ŽIJÍ RODIČE A SESTRY. A VŠECHNA TA MNĚ BLÍZKÁ MÍSTA JSOU U VLTAVY.

na pracovních příležitostech, aby se z venkova nestaly jen noclehárny pro lidi, kteří ráno odjíždějí za prací do měst a vrací se večer.

Když už máte vymyšlenou zápletku, hlavní charakter i motivace jednání, jde vám pak psaní hladce? Jak řešíte případné autorské krize?

Nemám kapsy plné témat. Obvykle potřebuji na knihu tak čtyři pět let, hodně času mi zabere zvažování tématu a pak rešerše. Potřebuji prostě silné téma, pak mám pocit, že mám co říct. Postavy Tomáše i Vlasty byly celkem jasné, psaly se dobře. Ony táhnou příběh a hlavní dějovou linku. Trochu jsem se tentokrát trápil s Kristýnou, nemohl jsem hned přijít na to, jak ji uvěřitelně napsat, jako postavu, která má své motivace jednání. Nakonec jsem se svěřil jedné kamarádce, která mi pomohla o Kristýně přemýšlet. A myslím, že i díky tomu je Kristýna jedna z mých nejlepších ženských postav, které jsem napsal.

Já vám zrovna chtěla složit komplement, jak dobře ženské postavy píšete a rozumíte jejich duši. Je něco, co po letech psaní ještě pořád na ženách objevujete a čím vás překvapují?

To asi souvisí s tím, jak stárnu a jak se vyvíjí i mé psaní. Mám různé hrdinky – aktivistku Hanku v románu Rybí krev, citlivou houslistku Terezu v knize Dešťová hůl nebo docentku literatury v románu Plachetnice na vinětách, tam je Marie dokonce hlavní postavou. Do každé z nich se snažím vžít a formuji ji podle toho, v jaké životní fázi ji právě píšu, co mám sám v životě za sebou. Ale samozřejmě i hodně fabuluju. Většinou jsou to moderní, silné a inspirativní ženy. Mnohé kamarádky, které jsem znal v průběhu let, jsem obdivoval právě z tohoto důvodu. Proto se pak podobné hrdinky rodí i v mých románech.

Myslíte, že venkov je více než hektické město ideálnějším místem pro klidné a harmonické vztahy?

Do jisté míry může být. Ale vyžaduje to podobné naladění

v daném páru. Zrovna v mém románu to pro Tomáše nedopadne úplně dobře. I proto jsem měl potřebu nechat ho vyhrát v jeho rodné vesnici alespoň v jedné linii jeho úsilí.

Vaši hrdinové hledají domov, nějaké ukotvení. Co je domovem pro vás?

Mám potřebu vracet se k místům, odkud pocházejí moji prarodiče nebo kde teď žijí rodiče a sestry. A všechna ta mně blízká místa jsou u Vltavy – Purkarec, Týn nebo České Budějovice, kde jsem se narodil a kde už léta bydlím. Místa, která znám, a ta místa znají mě. Takový domov potřebuji, to už vím.

Některé vaše postavy stárnou spolu s vámi, prožívají krize středního věku i krize vztahové. Uvědomujete si podobně jako Tomáš v „Drakovi“ přicházející stáří? Jak se projevuje?

Víceméně to tak mám. To, co sám žiju a čím procházím, dávám do svých textů. V poslední době, řekl bych, víc rozumím určitému typu úzkosti. A v textu tíhnu k větší úspornosti výrazu.

Proto vás v posledních letech láká i japonské haiku?

Ano. Prózu už píšu více než pětadvacet let. Ale u poezie

JIRÍ HÁJÍČEK

Český spisovatel, autor románů Selský baroko, Rybí krev a Dešťová hůl, pro něž se používá souhrnný titul „Venkovská trilogie morálního neklidu“. Hájíček se narodil v Českých Budějovicích v roce 1967. Vystudoval gymnázium v Týně nad Vltavou, kde maturoval v roce 1985, a dále Zemědělskou fakultu Jihočeské univerzity. A v zemědělství také v devadesátých letech pracoval. Od roku 2000 žije v Českých Budějovicích. Literatuře se věnuje od osmdesátých let, kdy začínal psát poezii. Na literární scéně debutoval v roce 1998 sbírkou povídek Snídaně na refýži. Prvním rozsáhlejším dílem byl v roce 2001 román Zloději zelených koní o jihočeských hledačích vltavínů, který byl zfilmován (2016).